

Araling Panlipunan

Ikalawang Markahan - Modyul 2: Kayamanang de Kalibre, Pangalagaang Mabuti!

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang Alternative Delivery Mode Ikalawang Markahan – Modyul 2: Kayamanang de Kalibre, Pangalagaang Mabuti! Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisiyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Iren A. Nuňez

Editor: Ma. Leilani R. Lorico, Mary Roselyn D. Berja

Tagasuri: Ana N. Calisura, Jerry P. Ramirez

Tagaguhit:

Tagalapat: Edsel D. Doctama, John Paul T. Dacillo

Tagapamahala: Gilbert T. Sadsad : Regional Director

Francisco B. Bulalacao Jr. : CLMD Chief

Grace U. Rabelas : Regional EPS In-Charge of LRMS

Ma. Leilani R. Lorico : Regional ADM Coordinator

Marites B. Tongco : Division EPS In-Charge of LRMS

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education - Region V

Office Address: Regional Center Site, Rawis, Legazpi City 4500

Mobile Phone: 0917 178 1288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikalawang Markahan – Modyul 2: Kayamanang de Kalibre, Pangalagaang Mabuti!

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na it ay may inilaang Gabay sa Guro/ Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalaala, pantulong o estratihiyang magagamit ng mga magulang o kung simumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mga mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat Gawain at pagsusulit. Inaasahan naming na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat din ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makakaranas ng suliranin sa pagunawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mga mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Kumusta! Malugod na pagbati sa iyo. Ikaw ay nasa ikalawang modyul na. Natapos mong pag- aralan sa unang modyul ang maraming pakinabang pang ekonomiko ng mga likas na yaman ng bansa. Ilan sa mga pakinabang na ito ay ang kalakal at produkto, pakinabang panturismo at pakinabang sa enerhiya. Nakasalalay ang mga pakinabang na ito sa kalagayan ng ating likas na yaman.

Sa modyul na ito matutunan mo ang matalinong pangangasiwa sa mga likas na yaman. Ito ay maiuugnay mo sa kabuhayan ng mga mamamayan at sa pag-unlad ng ating bansa.

Pamantayang Pangnilalaman

Nasusuri ang mga iba't ibang mga gawaing pangkabuhayan batay sa heograpiya at mga oportunidad at hamong kaakibat nito tungo sa likas kayang pag-unlad.

Pamantayan sa Pagganap

Ang mag-aaral ay nakapagpapakita ng pagpapahalaga sa iba't ibang hanapbuhay at gawaing pangkabuhayan na nakatutulong sa pagkakakilanlang Pilipino at likas kayang pag-unlad ng bansa.

Pamantayan sa Pagkatuto

Pagkatapos mong basahin ang modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

Nasusuri ang kahalagahan ng pangangasiwa at pangangalaga ng mga likas na yaman ng bansa.

Paano nakatutulong ang matalinong pangangasiwa ng likas na yaman sa pag-unlad ng bansa? Bakit mahalaga ang matalinong pangangasiwa sa mga likas na yaman ng bansa?

Tara! Sabay nating tuklasin sa modyul na ito.

Suriin ang mga sumusunod na pahayag. Lagyan ng tsek (/) kung ang pahayag ay tama, at ekis (X) naman kung mali. Isulat ang sagot sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 10 minuto.

- 1. Ang likas na yaman ng bansa ang pangunahing pinagkukunan ng ikinabubuhay ng mga mamamayan nito.
- 2. Ang matalinong pangangasiwa sa mga likas na yaman ay makatutulong upang mapanatili ang mga ito at mapakinabangan pa ng mga susunod na salinlahi.
- 3. Ang pagtatag ng mga sentrong kanlungan para sa mababangis na hayop at ligaw na halaman ay hindi makakabuti sa mga ito.
- 4. Ang pagsusunog ng mga basura ay makatutulong upang mas madaling mabawasan ang basura sa ating paligid.
- 5. Nakasalalay ang malaking bahagi ng pag-unlad ng isang bansa ang maayos na paraan ng pangangasiwa ng mga likas na yaman.
- 6. Tungkulin ng bawat Pilipino na pangalagaan ang mga likas na yaman ng bansa.
- 7. Malaki ang maitutulong mo sa pagpapanatili ng mga likas na yaman sa inyong lugar.
- 8. Ang mga likas na yaman ay maaaring masira, mawasak o tuluyang mawala kung hindi ito mapapangalagaan.
- 9. Ang ano mang uri ng pangangasiwa sa likas na yaman ay may malaking epekto sa kabuhayan ating bansa.
- 10. Ang pamahalaan lamang ang may pangunahing tungkulin sa pangangasiwa at pangangalaga sa likas na yaman ng bansa.

Aralin **1**

KAYAMANANG DE KALIBRE, PANGALAGAANG MABUTI!

Balikan

Gamiting gabay ang mga titik na nasa loob ng kahon upang makuha ang tinutukoy na salita sa bawat bilang. Gawin sa loob ng 5 minuto.

1.	Isang uri ito ng pakinabang	g sa enerhiya	ng mga	taga Ba	angui,
	Ilocos Norte.				

	N	D		L	L

2.	Isang napakagandang lugar sa bansa ang baybay	∕in ng Boracay
	kaya naman malaki ang pakinabang nito sa	_ ng bansa.

Т		S	0

3. Ito ang pakinabang na ginagamit sa pagpapatakbo ng mga planta ng mga industriya sa bansa.

N	R	Н		Α

4. Ito ang pakinabang na nakukuha sa mga gulay, prutas, isda at iba pang lamang dagat.

Р	0	D		Т	

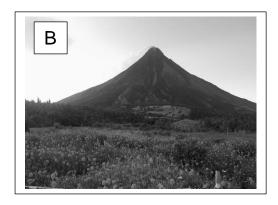
5. Ito ang uri ng enerhiyang nakukuha sa init mula sa ilalim ng lupa gaya ng nasa Tiwi, Albay.

G	0	Т		R	М	L

Pag-aralan mo ang mga sumusunod na larawan at sagutin ang mga katanungan. Gawin sa sagutang papel sa loob ng 5 minuto)

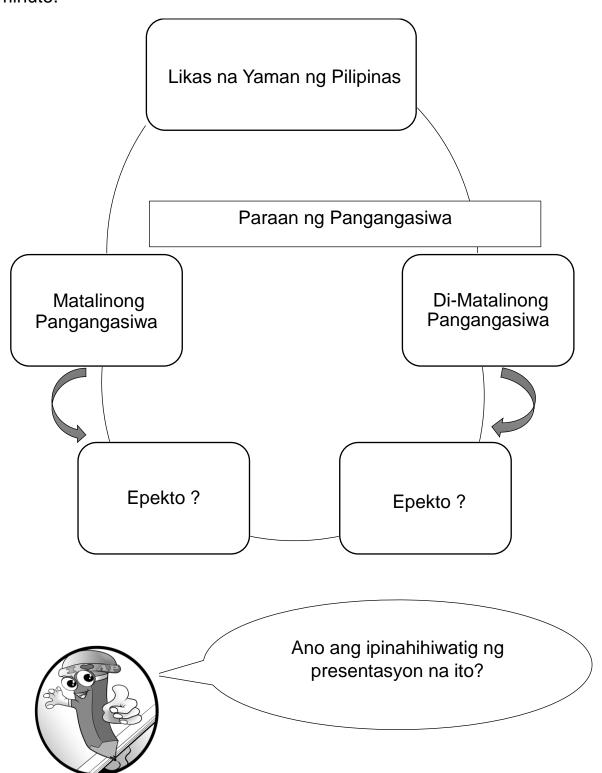

1.	Ano ang ipinakikita ng nasa larawan A? sa larawan B?
2.	May maitutulong ba ang ganitong mga gawain sa pag-unlad ng isang lugar at ng mga mamamayang nakatira dito?

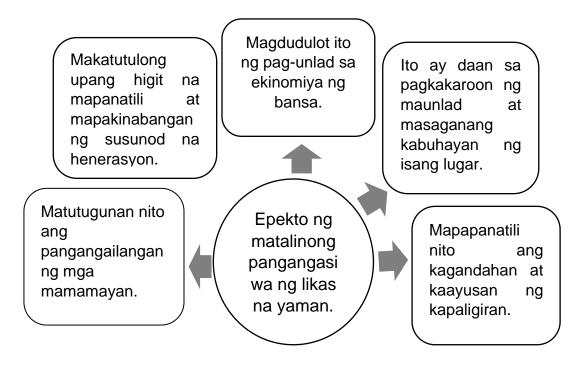
Pag-aralan ang grapikong presentasyon sa ibaba. Gawin sa loob ng 10 minuto.

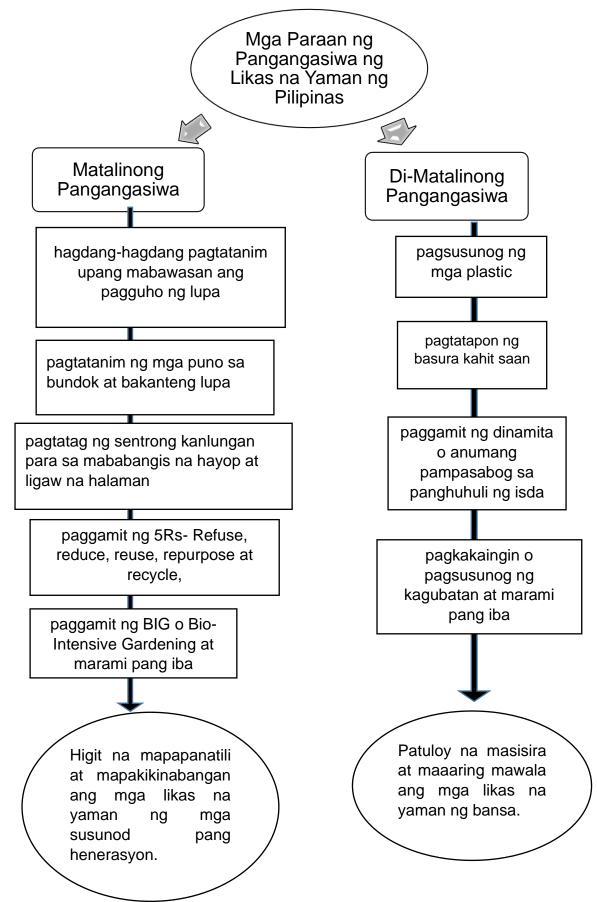
Ang likas na yaman ang pangunahing pinagkukunan ng ikinabubuhay ng mga tao. Isa ito sa mga salik sa pagkakaroon ng maunlad at masaganang kabuhayan ng isang lugar. Tinutugunan nito ang maraming pangangailangan ng mga mamamayang nakatira dito.

Maraming lugar, lungsod, at lalawigan sa ating bansa ang maunlad dahil sa matalino at wastong pangangasiwa ng kanilang likas na yaman. Kasama na rito ang lalawigan ng Palawan at lungsod ng Davao na kilala sa magagandang lugar, masaganang yamang-dagat at gubat, at malinis na kapaligiran. Sa patuloy na pag-unlad ng lugar, hindi nila hinahayaang masira ang kanilang kabundukan at yamang tubig na dinarayo ng mga turista.

Ang pangangasiwa sa mga likas na yaman ng ating bansa ay nangangailangan ng matalinong pamamaraan. Ang matalinong pangangasiwa sa likas na yaman ay makatutulong upang higit na mapanatili at mapakinabangan ang mga ito ng mga susunod pang henerasyon. Sa maayos na paggamit ng likas na yaman nakasalalay ang kabuhayan ng mga mamamayan at ang pag-angat ng ekonomiya ng bansa. Malaki ang magiging epekto ng paraan ng pangangasiwa ng likas na yaman ng isang bansa. Maaari itong magdulot ng pag-angat ng kabuhayan o pagbagsak ng ekonomiya ng isang bansa.

Paano ang matalinong paraan ng pangangasiwa sa likas na yaman?

Kaakibat ng pag-unlad ng isang bansa ang tamang pangangasiwa at pangangalaga sa mga likas na yaman nito. Bilang isang mamamayang Pilipino tungkulin nating pangalagaan ang mga likas na yaman ng Pilipinas upang magamit ito sa pag-unlad ng bansa at mapanatili hanggang sa susunod na salinlahi. Ang wastong paggamit ng mga ito ay malaking kapakinabangan sa mga mamamayan. Ngunit ang maling paggamit sa mga ito ay maaaring humantong sa pagkasira at tuluyang pagkawasak ng mga ito.

Ikaw, bilang isang mamamayang Pilipino paano mo pinangangalagaan ang mga likas na yaman ng bansa?

Pinagkunan: LM Araling Panlipunan 4 pp. 140-144

Nakita mo ba kung ano ang kaugnayan ng matalinong pangangasiwa ng likas na yaman sa kaunlaran ng bansa?

Tara! Subukin nga natin ang iyong kaalaman?

Pagyamanin

- A. Suriin ang mga sumusunod na pahayag. Iguhit ang masayang mukha wung ang paggamit sa likas na yaman ay may kaugnayan sa pag-unlad ng bansa at malungkot na mukha naman kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 5 minuto.
 - 1. paggamit ng mga organikong pataba sa pananim.
 - 2. pagputol ng malalaking puno upang gamitin sa mga imprastruktura at gusali.
 - 3. pagbawas sa paggamit ng plastik.
 - 4. pagkakaroon ng mga fish sanctuary at pangangalaga sa mga bahay-itlugan ng mga isda.
 - 5. pagpapanatili ng kalinisan sa paligid lalo na sa mga lugar na dinarayo ng mga turista.
 - 6. pagpapahintulot sa pagpapatayo ng malalaking kompanya ng minahan.
 - 7. pagtitipid sa enerhiya tulad ng elektrisidad, tubig, at langis o krudo.
 - 8. patuloy na nanganganib ang mga maiilap na hayop dahil sa walang habas na pagputol ng puno sa kagubatan.
 - pagtatanim ng mga punongkahoy bilang kapalit sa mga pinutol.
 - pagluluwas ng mga de-kalidad na prutas at gulay sa ibang bansa.

- B. Kompletuhin ang mga sumusunod na pahayag, piliin ang titik ng tamang sagot na nasa kahon. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 5 minuto.
 - Mahalaga ang matalinong pangangasiwa sa likas na yaman ng isang bansa dahil ____.
 - 2. Malaki ang kaugnayan ng matalinong paggamit ng likas na yaman dahil_____.

3.Kailangang pangalagaan ng mga mamamayan ang likas na yaman ng kanilang lugar dahil

- 4. Kailangang magtulungan ang mga mamamayan at ang pamahalaan upang _____.
- 5. Maaring mapakinabangan ng mga susunod na henerasyon ang likas na yaman ng bansa kung
- A. matalino itong gagamitin ng mga mamamayan
- B. dito sila kumukuha ng kanilang ikinabubuhay
- C. dito nakasalalay ang kabuhayan ng mga mamamayan ng bansa
- D. mapangalagaan at mapanatili ang mga likas na yaman
- E. malaki ang pakinabang nito sa mga mamamayan at sa ekonomiya ng bansa

C. Suriin ang mga sumusunod na pahayag. Iguhit ang puso(♥) kung ito ay epekto ng matalinong pangangasiwa ng likas na yaman sa pag-unlad

ng isang bansa.

Madali mo bang natapos ang mga gawain? Sige, magpatuloy ka pa.

Isaisip

Dugtungan ang pangungusap sa ibaba sa pamamagitan ng pagsagot sa mga sumusunod na tanong. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 5 minuto.

- 1. Ano ang kaugnayan ng matalinong pangangasiwa at pangangalaga sa mga likas na yaman ng bansa?
- 2. Paano ka makatutulong sa pagpapanatili ng likas na yaman sa inyong lugar?

	Ang mata	alinong				galaga sa mga	
na	yaman	ng	bansa	ay	may	kaugnayan	sa
	Bilang	isang	bata,				
				•			

Gamitin ang Rubriks sa pagbibigay ng puntos.

Pamantayan	5	3	1	Puntos
Nilalaman	Lubusang	Naipahayag ang	Hindi	
	naipahayag ang	kasagutan sa mga	nasagutan ang	
	kasagutan sa	katanungan	mga	
	mga tanong		katanungan.	
Paggamit	Maayos na	May konting mali	May 3-5 na mali	
ng bantas	nagamit ang	sa paggamit ng	sa paggamit ng	
	mga bantas	mga bantas	bantas.	
Paggamit	Maayos na	May konting mali	May 3-5 na mali	
ng salita	nagamit ang	sa paggamit ng	sa paggamit ng	
	mga salita.	mga salita	mga salita.	

Kumusta! Nakuha mo bang dugtungan ang pangungusap gamit ang mga katanungan? Kung gayon ay magpatuloy ka pa.

Isagawa

GAWAIN 1

Gumawa ng isang bukas na liham para sa mga mamamayan ng iyong lugar na naglalaman ng iyong natutunan tungkol sa kahalagahan ng matalinong paggamit ng likas na yaman. Sundin ang modelo sa ibaba. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 7 minuto.

Rubriks sa paggawa ng bukas na liham.

		1 _	I -	
Paman	5	3	1	Puntos
tayan				
Nilala man	Lubusang naipahayag ang tunguhin ng liham	Naipahayag ang tunguhin ng liham	Hindi naipahayag ang tunguhin ng	
			liham	
Pagga mit ng bantas	Maayos na nagamit ang mga bantas.	May konting mali sa paggamit ng mga bantas	May 3-5 na mali sa paggamit ng bantas.	
Pagga mit ng salita	Maayos na nagamit ang mga salita.	May konting mali sa paggamit ng mga salita	May 3-5 na mali sa paggamit ng mga salita.	

Bukas na Liham	
Petsa:	
Minamahal kong mamamayan ng aming barangay, Malaki ang pakinabang ng likas na yaman sa ating lugar kaya,	
Nagpapasalamat at gumagalang,	

GAWAIN 2

Gumawa	ng	isang	poster	na r	nagpa	apakita	ng	bunga	ng	mata	llino	ng
panganga	asiwa	a sa lik	as na y	/amai	n sa i	nyong	luga	r. Sumı	ulat	ng m	aikli	ng
pangungu	ısap	tungk	ol dito.	Gawi	n ito	sa sag	jutan	g pape	l sa	loob	ng	10
minuto.												

Rubrik sa paggawa ng poster.

PAMANTAYAN SA PAGMAMARKA: PAGGAWA NG POSTER						
Pamantayan	Indikador	Puntos	Natatamong Puntos			
Nilalaman	 Naipakita at naipaliwanag nang maayos ang ugnayan ng lahat ng konsept sa paggawa ng poster 	3				
Kaangkupan ng konsepto	 Maliwanag at angkop ang mensahe sa paglalarawan ng konsepto 	2				
Pagkamapanlikha (Originality)	 Orihinal ang ideya sa paggawa ng poster 	2				
Kabuuang Presentasyon	 Malinis at Maayos ang kabuuang presentasyon 	1				
Pagkamalikhain (Creativity)	 Gumamit ng tamang kombinasyn ng kulay upang maipahayag ang nilalaman, knsepto, at mensahe 	2				

Magaling! Nalaman mo ang kahalagahan ng matalinong paggamit ng likas na yaman sa pag-unlad ng bansa. Suriin nga natin kung naunawaan mo ang mga ito? Handa ka na ba? Tara na! Sagutan natin ang Tayahin.

Tayahin

- A. Suriin ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang salitang TAMA kung totoo ang pahayag, at MALI naman kung hindi totoo ang pangungusap. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 5 minuto.
 - 1. Hindi nakatitiyak ang bansa na kailanman ay hindi magkukulang sa likas na yaman ang Pilipinas.
 - 2. Sa mga ahensya ng pamahalaan lamang nakasalalay ang pangangalaga at pangangasiwa ng mga likas na yaman ng bansa.
 - 3. Ang mamamayan ang higit na mahihirapan sa patuloy na pagkasira at pagkawala ng likas na yaman ng bansa.
 - 4. Maaaring magdulot ng pagkaubos at pagkasira ng mga maiilap na hayop at ligaw na halaman ang pagtatag ng mga sentrong kanlungan para sa mga ito.
 - 5. Magiging sagabal sa pag-unlad ng isang lugar ang pagsunod nito sa mga batas pangkalikasan na ipinatutupad ng pamahalaan.

B. Buuin ang pangungusap. Piliin sa loob ng organizer ang titik na nagsasaad ng tamang kahalagahan ng matalinong pangangasiwa sa likas na yaman. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 5 minuto.
 Ang matalinong paraan ng pangangasiwa sa mga likas na yaman ay makatutulong Ang likas na yaman ay maaaring maubos at mawala
 3. Ang bawat kasapi ng lipunan ay may bahaging dapat gampanan at may pananagutan 4. Malaki ang kaugnayan ng wasto at matalinong paggamit ng mga likas na yaman 5. Ang pagtatanim ng mga puno kapalit ng mga pinutol ay makatutulong
upang maiwasan ang tuluyang pagkawasak ng mga pinagkukunang-yaman ng bansa
upang mapanatili ang mga ito at mapakinabangan pa ng mga susunod na salinlahi.
kung ito ay hindi pagyayamanin at gagamitin ng tama.
sa minimithing kaunlaran ng isang bansa.
sa pagpapanatili nito sa susunod na henerasyon para sa kanilang mga pangangailangan,
Kumusta! Nakuha mo ba ang mga sagot sa Tayahin? Kung Oo ang iyong sagot, magaling! Ngayon naman subukin mo pa ang

Karagdagang Gawain

GAWAIN 1

Ipagpatuloy ang talata sa ibaba upang mabuo ang maikling komitment. Gawin ito sa iyong sagutang papel sa loob ng 5 minuto.

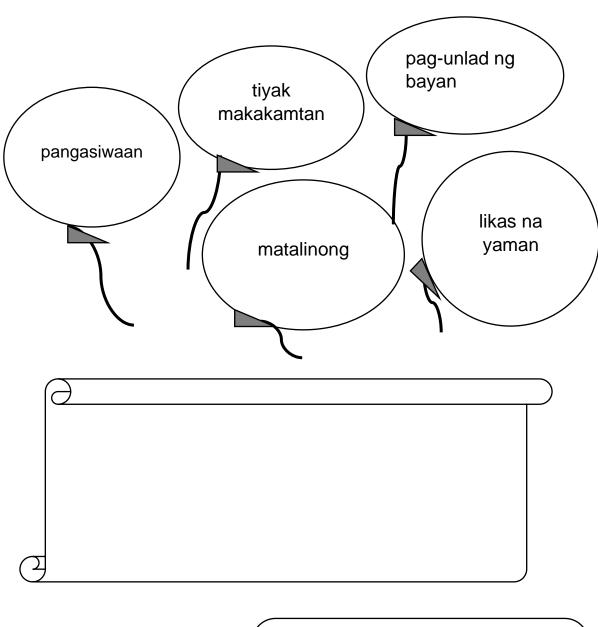
• • • •	unlad ng ating bansa ar	•	
pangangasiwa ng m nangangako akong	nga likas na yaman. Ka	ya,	
_			

Rubrik sa Paggawa ng Komitment

Pamantayan	5	3	1	Puntos
Nilalaman	Malaya at lubusang naipahayag ang tunguhin ng komitment	Naipahayag ang tunguhin ng komitment	Hindi naipahayag ang tunguhin ng komitment	
Paggamit ng bantas	Maayos na nagamit ang mga bantas.	May konting mali sa paggamit ng mga bantas	May 3-5 na mali sa paggamit ng bantas.	
Paggamit ng salita	Maayos na nagamit ang mga salita.	May konting mali sa paggamit ng mga salita	May 3-5 na mali sa paggamit ng mga salita.	

GAWAIN 2

Gamit ang mga salitang nasa lobo, bumuo ng isang islogan tungkol sa matalinong paggamit ng likas na yaman. Pagkatapos isulat ito sa iyong sagutang papel. Gawin sa loob ng 5 minuto.

Binabati kita at matagumpay mong natapos ang modyul na ito! Maaari mo na ngayong simulan ang susunod na modyul.

Susi sa Pagwawasto

2NBNKIN

5. Geothermal 4. produkto

3. enerhiya 2. Turismo

1. Windmill

BALIKAN

10. X *№* .6

V .8

1. ✓

№ .0

V .∂

۷ . A

3. X

۷.2

V .1

♥ .0 .4 C.1. 💟 2. X 3. X A . 3 d.p 3. B B. 1.E 2.C © .7 © .8 © .8 2. 😇 3. 😅 4. 🕘 **NINAMAY** 2A9 .odO .2 sagot) (Langgapin ang kaparehong magandang tanawin. B. Nagpapakita ng kaparehong sagot) yaman. (Tanggapi ang bangangasiwa ng likas na 1. A. Nagpapakita ng matalinong **TUKLASIN**

GISIASI

marka. bagbibigay ng Rubriks гs gug Gamitin

AWADA2I

Gawain 1

na Liham. es baggawa ng Bukas Gamitin ang Rubriks

Gawain 2

Poster. раддама пд Rubriks sa Gamitin ang

AYATATDA9

5. MALI 4. MALI AMAT .£ 2. MALI AMAT.1 .A

5. C B.1.B

d. p 3. €

A . 3

NIAWAD DN KARAGDAGA

Komitment. pagsulat ng Rubriks sa Gamitin ang F NIAWAÐ

S NIAWAD

makakamtan" payan tiyak Pag-unlad ng pangasiwaan, matalinong " Гікаѕ па уатап

Sanggunian

LM Araling Panlipunan 4 pp. 140-144

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph